

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

RECENZII

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Daniela Stoianova, *Българо-румънски речник. Dicționar bulgar-român, Sofia, 2008, 620 p.*
Snejana Keranova, *Румънско-български речник. Dicționar român-bulgar, Sofia, 2008, 520p.*

Prestigioasa editură bulgară „Наука и Изкуство“ (Știință și Artă) a demarat din anul 2002 o colecție intitulată *Dicționare bilingve contemporane*, apreciată deopotrivă de specialiști și de publicul larg.

Pentru cei care învață limba bulgară în România și limba română în Bulgaria, pentru profesori, cercetători, traducători, avem bucuria de a semnala publicarea a două dicționare cuprinzătoare, elaborate în paralel.

Dicționarul bulgar-român este semnat de conf.dr. Daniela Stoianova de la Secția de filologie română din cadrul Universității „Sf. Kliment Ohridski” din Sofia, un cadru didactic cu o experiență îndelungată și o foarte bună traducătoare de limbă română. Lucrarea conține aproximativ 26000 cuvinte-titlu și apare la 15 ani după amplul *Dicționar bulgar-român* al lui Tiberiu Iovan (Ed. Științifică, București, 1994), un binecunoscut specialist în domeniu. Pentru lexicografia bulgară, lucrarea Danielei Stoianova este o premieră, fiind primul dicționar bulgar-român de această dimensiune.

Dicționarul român-bulgar, elaborat de Snejana Keranova, de asemenea traducător și cadru didactic la Secția de filologie română din cadrul Universității „Sf. Kliment Ohridski” din Sofia, conține aproape 25000 cuvinte-titlu. El vine să umple un regretabil gol în lexicografia româno-bulgară, după un prim dicționar publicat la editura Academiei Bulgare în 1962 (autori: Iv. Penakov, J. Rainov, G. Pauncev) și un altul, de dimensiuni mai reduse, semnat de Spaska Kanurkova (1988).

Ambele dicționare, pe care le aducem în atenție, pun un accent deosebit pe starea actuală a limbii literare și colocviale bulgare, respectiv române, iar în acest sens remarcăm și prezența în paginile dicționarelor a numeroase neologisme. De asemenea, este bine ilustrată terminologia din diverse domenii: socio-economic, politic, științifico-tehnic, artistic, juridic, financiar, medical, transport, sport etc. Autoarele s-au străduit să reflecte, pe cât posibil, și bogăția frazeologică a celor două limbi, ceea ce a limitat numărul elementelor dialectale și arhaice.

Suntem convinși că cele două dicționare își vor dovedi pe deplin utilitatea și menționăm pentru toți cei interesați că un număr limitat de exemplare este pus în vânzare la Librăria Universității din București.

Mariana Manguilea

Cosmin Vilău, *Oltenia în istoria slavisticii românești*, Editura ALMA, Craiova, 2009, 238p.

Volumul de față este rodul muncii tenace, efortului și pasiunii pentru studiu ale unui tânăr profesor de religie, doctor în filologie din anul 2008. De altfel, cartea pe care o recenzăm reprezintă teza sa de doctorat, apreciată în mod deosebit de comisia din care au făcut parte specialiști de frunte ai slavisticii românești.

De la bun început dorim să evidențiem prefața scrisă cu mult suflet și mândrie de dascăl de către prof. dr. Mihai Mitu, care și-a asumat cu responsabilitate și dăruire rolul de mentor, fiind îndrumătorul lucrării de doctorat a lui Cosmin Vilău.

Mănat de un întemeiat patriotism local, tânărul autor își propune și reușește să închege în ordine cronologică o istorie cât mai completă, adusă la zi, a slavisticii românești din Oltenia, pe baza surselor documentare, a cercetărilor mai vechi și a celor recente. Lucrarea este structurată pe patru capitole ample: *Slavica și slavo-romanica din Oltenia până în secolul al XVIII-lea*, *Slavica oltenești în secolul al XVIII-lea*, *Momente oltenești în slavistica românească a secolului al XIX-lea*, *Momente oltenești în slavistica românească a secolelor XX-XXI*, urmate de *Concluzii*, de zece ilustrații și de două rezumate extinse în limbile franceză și engleză, care fac accesibil volumul unui cerc mult mai larg de specialiști.

Cosmin Vilău urmărește perioadele din istoria de aproape un mileniu și jumătate a contactelor slavo-române pe teritoriul Olteniei, și evidențiază specificul și însemnătatea acestora. O deosebită atenție se acordă perioadei slavonismului cultural la români, rolului cancelariei domnești și al mănăstirilor – adevărate focare de cultură, în care se naște și dezvoltă cultura veche românească de expresie slavonă. Este epoca documentelor și a inscripțiilor slavo-române (de altfel, cel mai vechi document slavo-român, din timpul domnitorului Vladislav-Vlaicu este emis către mănăstirea Vodița, jud. Mehedinți, la 1374), este vremea în care activează cuviosul Nicodim de la Tismana, marcând viața culturală și monahală a Olteniei, în care Filotei Monahul creează la mănăstirea Cozia *Pripealele* – cele dintâi imnuri religioase, în care se scriu *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, considerată de către Constantin Noica drept „Întâia mare carte a culturii românești”.

Autorul subliniază momentele importante ale secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, în care pătrund și se răspândesc în Oltenia ideile umaniste și iluministe europene: la mănăstirea Govora, Mihail Moxa compune *Cronica* sa – prima operă a istoriografiei universale în limba română, călugărul Mardarie Cozianul scrie prima lucrare din lexicografia românească, *Lexicon slavo-român*, Antim Ivireanul tipărește cărți bilingve, slavo-române, la Episcopia Râmnicului. Tot acolo apar cărțile slavone pentru creștinii sârbi și primele minee în românește sub îngrijirea episcopilor Chesarie și Filaret.

Secolul al XIX-lea este marcat de interesul accentuat pe care oamenii de știință îl manifestă față de cultura medievală românească, în contextul dezvoltării generale a științelor și a învățământului. Astfel, iau amploare studiile de slavistică – mărturie stau cercetările lui Alexandru Odobescu de la mănăstirea Bistrița, contribuțiile științifice ale lui B.P.Hasdeu, preocupările lui Alexandru Ștefulescu și ale lui Witold Rola Piekarski în domeniul filologiei slavo-române și al literaturilor slave.

Ultimul capitol este consacrat realizărilor din domeniul slavisticii oltene pe parcursul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea, când apar publicații de valoare, precum „Arhivele Olteniei”, când se afirmă numeroși istorici, filologi, prelați interesați de studiile de slavistică, precum Stoica Nicolaescu, C.S.Nicolăescu-Plopșor, I.C. Chițimia, Nestor Vornicescu, Stan Velea, Gheorghe Bolocan – regretatului profesor, sub coordonarea căruia s-a elaborat lucrarea monumentală *Dicționarul toponimic al României. Oltenia*, fiindu-i consacrat un capitol aparte. Alături de contribuțiile însemnate ale celor dispăruți, autorul remarcă activitatea în plină desfășurare a cercetătorilor, a cadrelor didactice fie de la Universitatea din București (prof. dr. Corneliu Barborică, prof. dr. Dorin Gămulescu – originari din Oltenia), fie de la Universitatea din Craiova, care sunt totodată membri ai filialei craiovene a Asociației Slaviștilor din România (conf.dr.Adriana Uliu, lect.dr.Iaroslava Rizea, cercet.dr. Iustina Burci ș.a.). Un merit al lucrării îl constituie tocmai înregistrarea și comentarea contribuțiilor oltenești la dezvoltarea slavisticii noastre în vremea din urmă.

Cartea lui Cosmin Vilău se remarcă prin rigoare științifică, prin erudiție și capacitate de sinteză. Sunt temeinic documentate și edificatoare argumentele pe care tânărul cercetător le aduce pentru a demonstra locul însemnat al slavisticii din Oltenia în ansamblul slavisticii românești, al filologiei, al istoriei, al artei românești, al Bisericii Ortodoxe Române.

Prin contribuția sa, Cosmin Vilău ne dovedește că cercetarea filologică, slavistica din Oltenia continuă să meargă înainte.

Mariana Manguilea

ЧУЖДЕСТРАННА БЪЛГАРИСТИКА ПРЕЗ ХХ ВЕК. ЕНЦИКЛОПЕДИЧЕН СПРАВОЧНИК, red. Anislava Liubenova Miltenova, BAN, Sofia, 2008, 796p.

Sub egida Academiei Bulgare și a Consiliului pentru studii bulgare din străinătate, a apărut o lucrare de excepție, așteptată cu emoție: o enciclopedie a bulgaristicii străine de-a lungul secolului al XX-lea. Este un semn de prețuire și profund respect pe care oamenii de știință bulgari îl aduc astfel cercetătorilor străini, specialiștilor din domeniile științei și artei, profesorilor, traducătorilor din întreaga lume, celor care prin preocupările lor au contribuit la dezvoltarea studiilor de bulgaristică și, implicit, de slavistică și balcanistică.

Proiectul prezentei enciclopedii a fost inițiat în anul 1998 și finalizat în 2006, după o muncă susținută de culegere și repetată verificare a unui impresionant volum de informație. Numerosul colectiv de autori este constituit din 57 de specialiști bulgari, cu precădere, din institutele Academiei Bulgare de Științe – Institutul de Istorie, Institutul de Limbă Bulgară, Institutul de Literatură, Institutul de Balcanistică, Institutul de Folclor, Biblioteca Centrală a Academiei, precum și din cadrul Universității „Sf. Kliment Ohridski” din Sofia – Facultatea de Filologie Slavă.

În paginile acestei lucrări de referință sunt cuprinși 1024 de specialiști în studii bulgare din 42 de țări, inclusiv bulgari cu cetățenie străină, care de timp îndelungat locuiesc și își desfășoară activitatea în afara Bulgariei. Alături de nume consacrate, pe plan mondial sau național, din lumea științifică și artistică a secolului trecut, figurează și 200 de tineri cercetători, ale căror studii din domeniul bulgaristicii s-au făcut remarcate în vremea din urmă. Interesele științifice ale specialiștilor incluși în enciclopedie se îndreaptă spre teme și problematice bulgare, analizate adesea în plan contrastiv cu alte procese și fenomene europene, slave sau balcanice. Evident, bulgaristica a fost, este și va fi legată, într-o măsură considerabilă, de studiile sud-est europene și de slavistică. Prefața amplă în limba bulgară, însoțită de varianta sa în engleză, este semnată de cercet. șt. princ. dr. Anislava Miltenova, în calitatea domniei-sale de redactor responsabil, și se remarcă prin bogăția de idei și informație.

Referitor la modul de prezentare în enciclopedie, fiecărei personalități îi este dedicat un articol ce conține date semnificative din biografia profesională, contribuții din domeniu, lucrări importante, participări la simpozioane pe probleme de bulgaristică, stagii de specializare în Bulgaria, premii și distincții conferite de organizații, instituții de cercetare și învățământ, de instituții de stat bulgărești sau străine. Prezentarea se încheie cu o bibliografie detaliată a respectivului specialist, data limită superioară a publicațiilor fiind anul 2006. Actualizarea bazei de date se va face cu ocazia ediției viitoare a enciclopediei.

Pentru a ușura consultarea lucrării, autorii au inserat la sfârșit un index pe țări și un Index tematic pe domenii, individuale sau interdisciplinare: antropologie, arheologie, arhivistică, balcanistică, bibliografie, boemistică, studii bizantine, geografie, lingvistică, etimologie, etnologie, etnomuzicologie, jurnalism, științe economice, istorie, studiul artelor, culturologie, teoria literaturii, istoria literaturii, critică literară, eseistică, medievistică, muzicologie, studii orientale, studii otomane, paleografie, paleoslavistică, pedagogie, politologie, publicistică, slavistică, sociologie, teologie, filologie, filozofie, studii de folclor, studii juridice, scriitori și traducători.

Știința românească a secolului al XX-lea este reprezentată în enciclopedie prin 63 de personalități, majoritatea lingviști, dar și literați, istorici, folcloriști, profesori, traducători. Considerăm, ca pe un minim gest de apreciere, menționarea acestora – mulți dintre ei savanți de renume internațional: Ioan Bogdan, Damian Bogdan, Ion Barnea, Dan Berindei, Ion Babici, Gheorghe Bolocan, Ilie Bărbulescu, Laura Baz-Fotiade, Georgeta Bold, Petre Cancel, Theodor Capidan, Valentin Chelaru, Petru Caraman, Radu Constantinescu, Petre Constantinescu-Iași, Maria Comșa, Nicolae Ciachir, Vladimir Diculescu, Valentin Deșliu, Lucia Djamo Diaconiță, Petre Diaconu, Adrian Fochi, Dorin Gămulescu, Constantin Geambașu, Constantin Giurescu, Dinu Giurescu, Olimpia Guțu, Bogdan P. Hasdeu, Nicolae Iorga, Traian Ionescu Nișcov, Constantin Iordan, Tiberiu Iovan, Zlatca Iuffu, Ioan Petre Iuffu, Emil Lăzărescu, Elena Lința, Gheorghe Mihăilă, Paul Mihail, Eugenia Mihail, Ioan Radu Mircea, Mariana Mangiulea, Virgil Nestorescu, Stoica Nicolaescu, Pandele Olteanu, Emil Petrovici, Petre P. Panaitescu, Ioan Pătruț, Alexandru Rosetti, Elena Scărlătoiu, Elena Siupiur, Olga Stoicovici, Ștefan Ștefănescu, Grigore Tocilescu, Emil Turdeanu, Victor Tulbure, Tudor Teotei, Sorin Ulea, Emil Vărtosu, Emil Vrabie, Ariton Vraciu, Constantin Velichi, Maria Osman Zavera, Dumitru Zavera.

Autorii enciclopediei consacrate bulgaristicii străine a secolului al XX-lea nu au pretenția de a fi fost exhaustivi. Intenția lor declarată a fost de a oferi o imagine cât mai obiectivă a studiilor de bulgaristică cu problematica lor variată și amplă, cu metodele de cercetare

specifice, care să reprezinte un bilanț centenar și, totodată, un punct de pornire pentru noi cercetări, în condițiile realităților secolului al XXI-lea, în spiritul dialogului, al cunoașterii și înțelegerii reciproce. Îi felicităm pentru această deosebită realizare.

Mariana Mangiulea

Cristina Godun, *Gramatica limbii polone. Flexiunea nominală*, București, Editura Universității, 2009, 226 p.

Cu peste trei decenii în urmă, conf.dr. Elena Deboveanu, titularul cursului de limba polonă contemporană, a pregătit și publicat la Editura Universității două cursuri importante: vol. I, *Fonetică, fonologie, formarea cuvintelor* (București, 1973); vol. II, *Limba polonă contemporană, Flexiunea* (București, 1977), ambele în limba polonă. Bazate pe o bibliografie bogată, cele două cursuri au contribuit la formarea mai multor generații de studenți de-a lungul timpului. În cele trei decenii au apărut însă numeroase alte lucrări în domeniu, care au îmbogățit cunoștințele și metodele de abordare a fenomenelor lingvistice.

Lector dr. Cristina Godun a pregătit pentru tipar cursul de *Gramatica limbii polone. Flexiunea nominală*, cuprinzând analiza detaliată a principalelor părți de vorbire din cadrul grupului nominal (substantivul, adjectivul, pronumele și numeralul). Pornind de la criteriul fundamental de clasificare a substantivului și adjectivului, și anume criteriul morfonologic, autoarea stabilește principalele grupuri paradigmatică, pe care le discută detaliat, aducând numeroase exemple cu valoare practică. De asemenea sunt prezentate excepțiile de la regulile de bază, precum și dificultățile de asimilare, referitoare la categoria genului, cazului și numărului.

Probleme numeroase în procesul de predare ridică numeralul. Cristina Godun reușește o clasificare clară, operând cu exemple convingătoare, menite să înlesnească însușirea acestei părți de vorbire, pe baza abordării contrastive. Un loc important în cadrul cursului îl ocupă funcțiile cazurilor în limba polonă, având în vedere că în cursurile anterioare aceste probleme i s-a acordat o atenție mult mai mică.

Expunerea materialului se bazează pe o bogată bibliografie de specialitate, pe experiența didactică a autoarei, precum și pe metodologia modernă, prezentă în *Gramatica limbii polone* (ediția Academiei).

Considerăm că, dincolo de informația bogată și analiza competentă, valoarea cursului de față (pe lângă redactarea lui în limba română, ceea ce înlesnește procesul de receptare din partea studenților de la secția de limba polonă) rezidă în efortul propriu de interpretare și expunere a materialului lingvistic, autoarea recurgând în acest sens deseori la metoda contrastivă. Cursul – ca orice lucrare de acest fel – generează și observații critice. Ne permitem să formulăm deocamdată două asemenea observații:

1. cursul încă nu este complet adaptat la metodologia de predare a limbii polone

studenților români, urmând schemele de clasificare din gramaticile polone, adresate prioritar polonezilor;

2. se observă o anumită grabă în formularea ideilor, dorința de a cuprinde cât mai multe gânduri într-un singur enunț, ceea ce contravine principiului didactic, referitor la gradarea dificultăților.

În pofida acestor „lipsuri”, merită subliniată truda deosebită a autoarei de a pune la dispoziția studenților noștri acest compendiu absolut necesar. Sperăm ca acest exemplu să fie urmat și de celelalte secții ale catedrei de limbi slave.

Constantin Geambașu

Halina Mirska Lasota, Joanna Porawska, *Marele dicționar român-polon. Wielki słownik rumuńsko-polski*, Cracovia, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009, CVIII + 990p.

Un eveniment, un mare și strălucit eveniment – acestea sunt, simple și adevărate, cuvintele pe care le poate rosti oricine face cunoștință cu această monumentală lucrare. Obișnuiți, fie în România, fie în Polonia, să cunoaștem și să folosim dicționare bilingve, în care, alături de română sau polonă figurează o limbă de circulație internațională (engleză, franceză, germană, rusă, italiană, spaniolă), ne este greu să admitem că, într-o bună zi, românii sau polonezii care vor să învețe sau să traducă fiecare (din) limba celuilalt, nu vor mai fi nevoiți să apeleze la două dicționare bilingve (de pildă, mai întâi român-englez și apoi englez-polon sau, invers, mai întâi polon-englez și apoi englez-român). Acum, datorită acestui „mare dicționar român-polon”, apărut în Polonia, polonezii care vor să înțeleagă / să traducă un text românesc, o pot face cu ușurință, mai ales că, spre deosebire de alte dicționare, găsesc aici, în același volum, și o schiță succintă a gramaticii limbii române.

Dicționarul de aceste proporții nu este primul în Polonia. El a fost precedat de un altul, însumând 700 de pagini, apărut în 1970 la Varșovia, sub redacția prof. Jan Reyman, de mult epuizat. Era o operă colectivă – rod al colaborării unor recunoscuți româniști polonezi (Emil Biedrzycki, Halina Mirska-Lasota, W. Truszkowski, H. Misterski, A. Weinsberg – care a fost atunci și autorul schiței de gramatică a limbii române). Rapida epuizare a tirajului aceluia dicționar și dezvoltarea, la fel de rapidă, a lexicului ambelor limbi, în condițiile progresului multilateral al societății, al diversificării și adâncirii relațiilor româno-polone pe diferite planuri, au impus necesitatea reluării și înnoirii dicționarului. De acest lucru și-a dat perfect de bine seama unul dintre colaboratorii la primul dicționar, Halina Mirska-Lasota, care a început prin anii '80 să elaboreze – de una singură – o nouă versiune. A fost o muncă grea, căreia, date fiind vârsta și boala, autoarea nu-i putea face față. Începând din anul 2000, când era la un pas de a renunța, i-a venit însă în ajutor, cu abnegație și puteri sporite, dr. Joanna Porawska, absolventă a Institutului

de Filologie Romanică al Universității Jagiellone din Cracovia, titulară a cursului de limba română contemporană. Înțelegând marile rosturi ale „lucrului bine făcut”, fosta noastră studentă de prin anii '70, astăzi fruntașă recunoscută a românisticii poloneze, a continuat cum nu se poate mai bine fapta începută de doamna Halina Mirska-Lasota, desăvârșind-o după dispariția acesteia (la 14 august 2006), astfel încât dicționarul ni se prezintă astăzi ca o excepțională realizare a lexicografiei polone și printre cele mai reușite dicționare bilingve ale limbii române, apărute în străinătate.

Înzestrată cu cunoștințele sale de limbă română dobândite din anii de studenție în România și încununată cu doctoratul în filologie română, cu experiența îndelungată la lectoratul de limba română de la Universitatea din Varșovia și totodată la Agenția Polonă de Presă¹, prin acest dicționar doamna Halina Mirska-Lasota și-a durat un trainic monument, căruia nu-i mai lipseau decât finisările, atente și migăloase, adăugate prin strădania câtorva ani buni de trudă de către „buna prietenă Joanna”. Zile și săptămâni petrecute împreună în nesfârșite discuții privind găsirea celor mai potrivite echivalente lexico-semantică, lămurirea cazurilor mai dificile, rezolvarea atâtor multiple și delicate probleme pe care le pune în față munca la o astfel de lucrare, toate acestea se întrevăd la tot pasul în această carte minunată, cu adevărat unică, un neîntrecut model de respect față de știință, de dragoste pentru limba și cultura celor două popoare ale noastre.

Nu este locul acum, la prima semnalare a acestui dicționar la noi (am mai făcut-o, cu același entuziasm, în mesajul trimis cu prilejul lansării făcute la Cracovia în ziua de 28 aprilie 2009), să-i facem o analiză, fie și sumară, dar „ca la carte”. Plusurile și minusurile – câte vor fi acestea din urmă, căci orice lucrare este perfectibilă –, vor ieși mai bine în evidență în practica folosirii dicționarului. Dar că este cu adevărat „mare” („wielki”) ne-o arată nu numai volumul celor peste 1100 de pagini, ci mai ales acuratețea și disciplina sa interioară – atât în cuprinsul textului gramaticii (p. XXIX-CVIII), cât și al dicționarului propriu-zis – pe două coloane, având circa 200.000 de unități lexicale și frazeologice (!), cât și în câteva foarte utile și judicioase anexe ajutătoare, privind modul de folosire, alfabetul limbii române, lista abrevierilor, lista de toponime și antroponime românești, lista numelor județelor românești cu abrevierile lor, lista celor mai răspândite abrevieri românești (politice, administrative, juridice, social-culturale etc.). În felul acesta, un traducător de text românesc (oricare ar fi acesta) în limba polonă poate găsi răspuns pe loc la cele mai diverse întrebări, fără a recurge la alte izvoare de informație.

Pentru ca munca la dicționar, odată încheiată, să fie desăvârșită inclusiv până la tipărire, a fost, desigur, nevoie de mult sprijin, de înțelegere din partea unor instituții și persoane „oameni de bine”. Ne facem o plăcută datorie din a aminti și noi câteva, numite pe verso-ul foii de titlu: sprijinul concret, financiar al Institutului Cultural Român din București, al Universității Jagiellone, Facultății de Filologie și Institutului de Filologie Romanică din Cracovia (din fondurile alocate pentru cercetare), apoi prof. dr. Stanisław Gogolewski – de la Universitatea din Łódź (recenzent principal), prof. dr. Stanisław Widlak (consultant științific al capitolului de gramatică a limbii române), Katarzyna Billip (redactor al Editurii Universității Jagiellone), dr. Gabriela Gavril-Antonesei (verificarea științifică a lexemelor), precum și numeroși consultanți pentru lexicul specializat și alți colaboratori temporari. Aspectul grafic al cărții, înfățișarea ei sub

¹ Pentru amănunte privind personalitatea și meritele sale vezi necrologul semnat de Joanna Porawska și de noi, în „Romanoslavica”, XLII, 2007, p. 334-336.

toate aspectele – sunt o adevărată încântare pentru iubitorii de „carte frumoasă”, recunoscători pe deplin prestigioasei Edituri a Universității Jagiellone din Cracovia.

Nu putem încheia fără a sublinia aportul decisiv, profesionalismul și devotamentul arătate și cu acest prilej de a doua autoare, conf.dr. Joanna Porawska. De mai multă vreme cunoscută și la noi prin lucrările sale (o strălucită teză de doctorat din domeniul frazeologiei comparate polono-romanice, contribuții de limbă română pe plan comparat ș.a.), domnia-sa a ținut, încă din anii de muncă la dicționar, să arate colegilor români cum a lucrat, greutățile întâmpinate, rezolvările pe care și le-a propus în probleme discutabile ș.a. Sunt cunoscute comunicările sale ținute la București, Cluj, Iași pe teme rezultate din munca la dicționar (mai ales îmbogățirea cu cuvinte nou intrate în limba română în ultimii ani), unele fiind tipărite în volume colective apărute în mediul academic sau universitar. Este o bucurie pentru noi să o avem mereu în mijlocul nostru și, alături de respectul și pietatea față de regretata Halina Mirska-Lasota – inițiatorea și prima autoare a dicționarului, să-i adresăm Joannei Porawska expresia celei mai profunde și calde aprecieri. La ordinul „Meritul Cultural”, acordat celor două autoare în anul 2007 de președintele României (fapt consemnat cu modestie undeva, la urmă, pe ultima pagină, rămasă liberă din dicționar), adăugăm acum, prin aceste câteva rânduri pornite din inimă, dovada încrederii și dragostei noastre, precum și cele mai sincere felicitări.

Mihai Mitu

Zbigniew Greń, Helena Krasowska, *Słownik górali polskich na Bukowinie. Dicționarul góralilor¹ polonezi din Bucovina*, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Varșovia 2008, 254 p.

După cum se știe, Bucovina reprezintă un ținut multinațional și multilingvistic, unde se întrepătrund variate elemente de cultură și limbă. *Słownik górali polskich na Bukowinie* este o lucrare interesantă, în care pot fi urmărite diferite versiuni de percepție a lumii, laolaltă cu variantele lor etnice. Acestea din urmă, așa cum se întâmplă în spațiile limitrofe, se amestecă, alcătuind o ordine sui generis, bazată pe clasică unitate în diversitate. Autorii dicționarului, cunoscând foarte bine aceste condiționări, țin seamă în mod consecvent de aceste diferențieri, indicând în graiul grupului discutat influențele românești și ucrainene, din ce în ce mai numeroase, precum și cele provenite din zona limitrofă polono-slovacă.

Se cuvine să aducem câteva precizări în legătură cu autorii dicționarului. Profesorul Zbigniew Greń, specialist în lingvistică slavă, cu precădere în doemniul limbilor cehă și polonă, s-a concentrat asupra cercetării zonelor limitrofe, îndeosebi a regiunii Silezia Cieszyn. La rândul său, doctor Helena Krasowska, excelentă cunoscătoare a problematicei bucovinene, a publicat în ultimii ani studii temeinice, consacrate lexicului din zonă, precum și interferențelor dintre diferite

¹ *Góral* (în polonă) – muntean, locuitor în zona de munte.

graiuri. Cunoașterea de către autori a limbilor și dialectelor luate în discuție s-a răsfrânt benefic asupra valorii științifice a dicționarului.

Dicționarul prezintă lexicul contemporan al muntenilor polonezi din zona Bucovinei Carpatice (ucraïneană și română). Volumul este alcătuit din șase părți, unde în afara dicționarului în sine, a fost inclusă o introducere care trece în revistă situația cercetărilor în domeniu, precum și metodologia folosită și rezultatele muncii de teren. De asemenea, autorii prezintă structura articolelor, forma lor, sensul, contextul și zona de împrumut. În capitolul V se explică sensul abrevierilor folosite.

În introducere (p.7), autorii menționează: „Specificul lexicului prezentat, precum și al imaginii lumii pe care acesta îl relevă, constă în apartenența sa la o lume multiculturală și multilingvistică. Așadar, diferențele față de polona generală (standard n.n. – C.G.), dar adeseori și față de variante regionale ale acesteia, sunt rezultatul proximității cu alte grupuri etnice, în speță ucrainean și român; se poate vorbi aici chiar de o anumită comunitate lingvistică și culturală”.

Autorii s-au oprit în detaliu asupra prezentării *Situației cercetărilor limbii polonezilor bucovineni (cu privire specială asupra góralilor*, p. 8-13). În acest sens, ei menționează: „În literatura științifică nu găsim prea multe informații lingvistice despre limba polonezilor din Bucovina, nici asupra dialectelor muntenilor bucovineni¹. Cercetările referitoare la limba acestui grup s-au desfășurat sporadic, rar și fragmentar”.

Dicționarul cuprinde materiale care provin din următoarele surse: răspunsuri pe baza anchetei, discuții directe cu informatori și răspunsuri orale (cu caracter vag); texte bazate pe înregistrări de magnetofon, surse tipărite între anii 1938-2006.

Dicționarul are caracter diferențiat. Criteriile potrivit cărora autorii au elaborat articolele corespunzătoare sunt:

1. cuvinte care ca formă și conținut diferă de cele din limba polonă generală, de ex. *taniurek* ‘talerz’ (fărfurie), *primar* ‘burmistrz’, *selo* ‘wies’ (sat);
2. ca formă, identice cu cele din limba polonă generală, dar diferite ca sens, de ex. *pańczocho* ‘skarpeta’ (ciorap);
3. în limba standard au statut de arhaisme, în dialect își pierd această conotație, np. *lico*, *kabot* (chip, capot);
4. se deosebesc de limba standard prin indicii gramaticale, de ex. categoria genului np. *pomidor/ pomidora*, *makaron/ makarona* (roșie, macaroană),
5. prezintă o altă structură derivativă decât în limba standard, de ex. *cielacko*, *losiacko*; denumiri analitice, necunoscute în limba standard, de ex. *choroba z cukru* ‘cukrzyca’, *kości głowy* ‘czaszka’ (boala zahărului, diabet; oasele capului, craniu);
6. frazeologisme specifice dialectului,
7. variante sinonimice în limba standard, atestate în dialect, marcate cu calificativul lb. stand. și cu trimiterea: vezi sinonimele dialectale,
8. cuvinte congruente cu lexicul standard, dar din diferite motive, în primul rând culturale, considerate de autori ca fiind demne de interes (p. 15-16).

¹ Au trecut peste patru decenii de la elaborarea primelor monografii dialectale consacrate muntenilor din Bucovina, elaborate de universitarii Elena Deboveanu și Stanisław Gogolewski.

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Autorii au explicat în detaliu regulile de redactare : forma lexemului, sensul, localizarea, contextul, relațiile interlingvistice, trimiterile (p. 17-19). Lista abrevierilor (p. 20-24) este absolut indispensabilă pentru orientarea în structura dicționarului.

Nucleul cărții îl constituie, firește, *Dicționarul* în sine (p. 25-254), alcătuit din 3000 de articole. Printre sursele folosite pot fi menționate sursele indirecte (monografii cu caracter lingvistic) și nemijlocite (rezultatul cercetărilor empirice întreprinse de dr. Helena Krasowska, în partea de nord și de sud a Bucovinei).

Din punct de vedere metodologic s-a ținut seamă de perspectiva de cercetare pe care o impun celelalte lexicoane (*Dicționarul huțulilor*, *Dicționarul dialectelor slovace*, *Atlasul lingvistic silezian*).

Merită subliniată valoarea deosebită a materialului cules și analizat pe baza unor informatori încă în viață, care au oferit informații autentice din perioada interbelică și chiar din perioade mai îndepărtate. Un alt merit al dicționarului rezidă în claritatea și coerența în redactarea structurii lexemelor. Foarte valoroase sunt, de asemenea, citatele provenind din diferite izvoare, prezentând importanța apelativelor în diferite contexte.

Slownik górali polskich na Bukowinie (*Dicționarul góralilor polonezi din Bucovina*) este primul dicționar de acest fel, referitor la lexicul acestui grup etnic. Bazat pe o metodologie interdisciplinară cu privire la modalitățile de abordare a fenomenelor culturale și lingvistice, dicționarul reprezintă o lucrare valoroasă, de mare utilitate pentru viitorii cercetători ai spațiilor limitrofe.

Constantin Geambașu

„BALKANSKO EZIKOZNANIE/ LINGUISTIQUE BALKANIQUE” A ÎMPLINIT 50 DE ANI

La sfârșitul anului 2009 a apărut numărul aniversar XL al prestigioasei publicații *Balkansko ezikoznanie*, cunoscută peste hotare mai ales sub numele francez *Linguistique Balkanique*, abreviat LB (după cum apare în majoritatea listelor de publicații periodice).

De-a lungul anilor, LB s-a făcut cunoscută prin studii de excepție, dedicate mai ales lingvisticii comparate și limbilor sud-estului european. În buna tradiție a colegilor bulgari, numeroase studii au fost dedicate tracologiei, Bulgaria fiind, din câte știm, singura țară unde avem catedre de tracologie la nivelul marilor universități. Și acest număr se remarcă prin densitate, prin nivelul ridicat al studiilor. Un număr dens, ca totdeauna util tuturor celor care studiază specificul european și sud-est european, mai ales.

Numărul începe printr-un studiu cu titlu atractiv: grec ἄγγελος, un mesager de departe, datorat lui Georges-Jean Pinault, temă generoasă și dezbătută periodic în numeroase publicații de diverși autori. Ceva mai departe, Helmut Schaller ne propune o revizitare a sintagmei de mare

succes „lingvistică balcanică” (*Balkanlinguistik*) în secolul al XIX-lea. Svetlana Janakieva, cum spuneam în spiritul cercetărilor de tracologie din țara vecină, ne propune analiza etimologică a hidronimului *Ἄμινθος*. Václav Blažek, de la Universitatea Masaryk din Brno, ne propune un excurs în limbile anatoliene. Corinna Leschber ne propune o analiză comparativă dintre bulgar *kuk*, *kukove* față de român *cuc*, *cuci*. Cu voia cititorului, și autorul acestor rânduri a publicat în acest număr aniversar un studiu de dimensiuni medii dedicat teonimului slav *Perun*, considerat un exemplu tipic al venerării soarelui neînvins, nemuritor (*Ignis Invictus*), temă care ne-a preocupat și cu alte ocazii și căreia i-am dat, poate, o formă finală.

Îi felicităm pe colegii bulgari pentru frumoasa aniversare și urăm revistei mulți ani de acum înainte. Generațiile viitoare vor aniversa, cert, centenarul acestei prestigioase publicații, străbătând, într-o vreme, anii grei ai supraviețuirii culturale din perioada comunistă.

Sorin Paliga



Daniela Urbanová, Václav Blažek, *Národy starověké Itálie, jejich jazyky a písmo*, Brno 2008, ed. Host.

Studenții la limbi clasice din Republica Cehă au acum la dispoziție un manual coerent despre ce a însemnat vechea Italie, atât pentru cultura noastră, cât și din punctul de vedere al structurii lingvistice. Autorii sunt cunoscuți profesori de la Universitatea din Brno: dr. Daniela Urbanová, specialistă în limba latină și greacă; Václav Blažek, lingvist comparatist. Împreună, au publicat una dintre cele mai consistente lucrări în domeniu. Fiind scrisă într-o limbă de circulație restrânsă, îmi fac datoria să o semnez aici.

Mai întâi, ni se clarifică structura etno-lingvistică a vechii Italii, cei care au locuit acolo în antichitate, precum și limbile vorbite. Mai întâi, se clarifică termenii de mult intrați în uz, indo-

europăean și, respectiv, indo-germanic; apoi, autorul (V. Blažek) ne prezintă viziunea sa asupra diviziunii limbilor indo-europene, acceptând (p. 26) ipoteza conform căreia o ramificație indo-europeană ar fi fost cea „germano-slavo-lituaniană” (ar fi un grup nordic occidental), apoi o altă ramificație, și central-europeană, și orientală, respectiv cea ario-greco-italo-celtică, din care ulterior se desprinde grupul greco-italo-celtic și, separat, grupul arian. Autorul prezintă astfel ipoteza Gamkrelidze-Ivanov, punând laolaltă idiomi *centum* și *satem* și opunându-se astfel ipotezei proto-boreale a altui mare lingvist rus, Nikolai Dmitrivici Andreev, despre care am mai scris, și care, din contra, dar cu argumente, consideră esențială dihotomia *satem-centum*; mai mult, îi găsește corespondențe de evoluție fonetică și în limbile uralice și în limbile altaice. Se prezintă în continuare și alte ipoteze privind diviziunea limbilor indo-europene, cum ar fi ipoteza lui Vladimir Georgiev și apoi ipoteza lui Eric P. Hamp. E drept, poate o asemenea pleoră de ipoteze și-ar fi găsit mai bine locul într-o lucrare dedicată lingvisticii indo-europene, decât într-o lucrare dedicată limbilor vechi italiice.

Urmează, cum e și firesc, clasificare limbilor italiice, inclusiv diversele ipoteze privind această clasificare, urmate de o schiță sintetică (p. 34). În continuare și încheind capitoul I, pe baza textelor antice, ni se prezintă locuitorii vechii Italii, precum și alfabetele antice și izvoarele scrierii în arealul discutat.

Al doilea capitol este dedicat, firește, grupului etnic cel mai fascinant al antichităților italiice, etruscilor. Autoarea, Daniela Urbanová, ne introduce, prin desene și prin fotografii, în lumea fascinantă a unui popor dispărut deja în faza postclasică a antichității. După prezentarea unor exemple „clasice” de texte etrusce, ni se face o sinteză privind tipologia limbii etrusce și privind lexicul, așa cum poate fi înțeles el, fie și parțial. Reamintim că etrusca este o limbă care se poate citi, dar care se poate înțelege doar parțial și cu multe semne de întrebare.

În continuare, ni se prezintă alte limbi ale vechii Italii: retica, idiomul camonez (sau camunez, vorbit cândva în Val Camonica). Apoi, desigur, idiomul cel mai bine cunoscut, latina (p. 78 ș.u.). După prezentarea generală, urmează clasificarea inscripțiilor: *tituli sepulcrales* – pe morminte; *tituli honorarii* – scrie în onoara cuiva; *tituli sacri* – inscripții sacre; *acta et leges* – acte și legi; *inscripțiile dedicatorii*; *tituli operum locorumque publicorum* – texte pe edificiile publice. Urmează exemplificări ale unor inscripții tipice, de la cele mai vechi la cele mai noi. La p. 101 avem un tabel al tuturor inscripțiilor din epoca preliterară.

Capitolul următor este dedicat limbii falisce, limbii venete, limbilor sabelice, limbii umbriene, limbii osce și concluziile privind tabloul acestui grup de limbi. În continuare, ni se prezintă limbile neînrudite cu ceea ce numim grupul italic arhaic, adică limbile ligură, lepontică și galica cisalpină, pichenica de nord, mesapica, greaca, feniciană/punica.

Urmează un capitol dedicat locuitorii insulelor: Sicilia și limba lor (sicula), așa-numiții *elymoi* și sicanii. Pentru Corsica, numită *Kyrnos* de grecii vechi, avem prea puține atestări pentru a putea determina structura lingvistică a locuitorilor de atunci. Nici despre locuitorii Sardiniei antice (*Sardō*) nu știm prea multe lucruri. Ausonii și auruncii trebuie să fi locuit, conform unor autori antici, în sudul peninsulei apenine.

Mai sunt câteva anexe privind evoluția fonetică, flexiunea nominală, pronumele și numeralele, verbul și flexiunea verbală. Un indice încheie acest volum remarcabil.

Sorin Paliga

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

PERSONALIA

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

PROFESOARA MARIA OSMAN ZAVERA LA 80 DE ANI

Dezvoltarea studiilor de bulgaristică la Universitatea din București, a bulgaristicii românești, în general, este neîndoiește legată și de numele doamnei profesoare, lector universitar doctor, Maria Osman Zavera.

Acum mai bine de cincizeci de ani, mai exact în anul 1957, proaspăta absolventă a Facultății de Filologie Bulgară din cadrul Universității „Kliment Ohridski” din Sofia își prelua postul de asistent universitar la recent înființata Secție de limba și literatura bulgară a Universității din București.

Urmând treptele afirmării profesionale, din anul 1975 promovează lector universitar, iar în 1977 obține titlul de doctor în filologie cu teza *Împrumuturi lexicale românești în graiurile limbii bulgare*, un studiu temeinic, bazat pe o minuțioasă cercetare a datelor oferite de atlasele dialectale și a informațiilor concrete de teren. Autoarea pune în evidență judicios numeroasele elemente lexicale românești (dacoromâne) prezente în graiurile limbii bulgare, mai ales în zona de nord și nord-est a Bulgariei. Într-o formă adăugită și revizuită, lucrarea a fost publicată în anul 2002 la Editura Universității din București și se bucură de aprecierea specialiștilor în domeniu din țară și străinătate.

Pensionarea intervine în 1987, conform legii în vigoare atunci, însă după 1990, când Catedra de limbi și literaturi slave a avut nevoie de calificarea profesională și experiența bogată a dnei lect.dr. Maria Osman Zavera, domnia-sa a răspuns solicitării cu multă bunăvoință și entuziasm. De altfel, în aceeași situație s-au aflat și doamnele profesoare lect.dr. Olga Stoicovici și regretata lect.dr. Laura Baz-Fotiade, care au ținut cursuri la Secția de limba și literatura bulgară, în intervalul 1990-2000.

Este evident că, pentru Maria Osman Zavera, pensionarea nu a însemnat îndepărtarea de viața universitară, dimpotrivă, o reluare a activității cu și mai multă implicare. La cursuri, seminarii și cursuri practice dna profesoară nu a încetat să împărtășească studenților bogate cunoștințe și multă înțelepciune. De asemenea, cu vigoare și inteligență i-a susținut și sfătuit pe colegii mai tineri (printre care mă numărăm și eu), a fost și continuă să fie prezentă la diverse întâlniri și reuniuni științifice organizate de Catedră și de Asociația Slaviștilor din România, al cărei membru este.

Pe tot parcursul său profesional, dna Maria Osman Zavera a desfășurat o activitate meritorie de pedagog talentat și generos și de neobosit cercetător în domeniul relațiilor lingvistice româno-bulgare.

Dascăl înnăscut, sub îndrumarea căreia s-au format numeroase generații de studenți, dna Maria Osman Zavera a fost titulara cursului de *Limbă bulgară contemporană*, care cuprindea *Fonetica limbii bulgare contemporane, Morfologia, Sintaxa, Lexicologia, Dialectologia, Istoria limbii bulgare literare*. De asemenea, după 1990, doamna profesoară a preluat un curs și seminar

de *Slavă veche și slavonă românească*, pe care l-a ținut cu multă dăruire și competență atât studenților de la bulgară, cât și celor de la Facultatea de Litere și de la Facultatea de Istorie ale Universității din București.

Trebuie să menționăm că nu doar studenții români, dar și multe serii de studenți străini au beneficiat de solida pregătire de lingvist și de îndelungata experiență didactică a Mariei Osman Zavera. Acestor studenți, ce intenționau să urmeze cursurile unei facultăți din România, cu o deosebită pricepere, doamna profesoară s-a străduit să le facă accesibilă limba română, să le deslușească tainele ei.

Latura didactică a activității domniei sale este întregită prin elaborarea și colaborarea la întocmirea unor valoroase cursuri universitare. Menționăm aici *Курс по история на българския литературен език*, C.M.U.B., 1972, 156 p. Această lucrare este concepută în două părți: o primă parte, teoretică, referitoare la etapele formării și dezvoltării limbii bulgare literare, din secolul al XVIII-lea până în secolul al XX-lea (se încheie cu aportul scriitorului Ivan Vazov), și o a doua, practică, pentru orele de seminar, cuprinde texte din operele autorilor analizați în prima parte.

Dnei lect.dr. Maria Zavera îi datorăm și *Curs de limbă bulgară contemporană. Morfologia*, T.U.B., 1981, 177 p. Lucrarea conține un material bine sistematizat și reușește să prezinte într-o formă accesibilă studenților aspectele complexe ale morfologiei limbii bulgare, unele total diferite de morfologia limbii române.

În colaborare cu conf. dr. Dumitru Zavera, elaborează volumul *Limba bulgară curs practic. Partea a II-a*, T.U.B., 1973, continuarea primei părți publicată în 1972. Prezentarea în mod centric a noțiunilor gramaticale și o bună gradare a dificultății și complexității materialului lingvistic reprezintă reușitele acestor cursuri practice.

Semnalăm și colaborarea la *Dicționarul român-slav de termeni lingvistici*, T.U.B., 1980, unde Maria Osman Zavera împreună cu lect.dr. Olga Stoicovici semnează partea referitoare la limba bulgară.

În mod firesc, activitatea didactică a doamnei profesoare se împletește cu activitatea sa de cercetare. Orelor din sala de curs li se adaugă nenumărate alte ore petrecute în biblioteci, la masa de lucru sau în călătoriile de documentare.

Preocupările sale științifice sunt direcționate spre varii aspecte referitoare la limba bulgară veche și contemporană, cu accent pe interferențele lingvistice româno-bulgare.

Trebuie să menționăm aici un studiu extrem de important: *L'influence roumaine sur le lexique des langues slaves*, elaborat de un colectiv de specialiști de la Catedra de limbi și literaturi slave și prezentat la al VI-lea Congres Internațional al Slaviștilor (Praga, 1968), bazat pe o bogată documentare și valorificare a rezultatelor pozitive înregistrate de cercetările anterioare, la care se adaugă concluziile unor investigații și interpretări noi și care cuprinde aproximativ 300 de cuvinte românești în limbile slave, iar din acestea 160 sunt prezentate ca elemente românești în limba bulgară. Partea referitoare la influența românească în limba bulgară a fost realizată de lect. dr. Maria Zavera.

Aceeași autoare, interesată de contactele lexicale româno-bulgare (Vezi teza de doctorat), discută și prezența unor cuvinte de origine românească în creația poetică a lui Ivan Vazov (*Няколко румънски думи в поезията на Иван Вазов*, "Български език", XXI, 1971, nr. 6, p. 542-545) sau în graiurile bulgărești (*Războiul de independență de la 1877 în raporturile lingvistice româno-bulgare*, Rsl, XIX, 1979). Pe lângă articole publicate în reviste de prestigiu,

precum „Romanoslavica”, „Български език”, „Analele Universității București”, lect. dr. Maria Osman Zavera a colaborat și la primul volum al monumentalului *Dicționar Etimologic al Limbii Bulgare* (Български етимологичен речник, т. 1-5, Sofia, 1971-1996).

La această muncă de cercetare se adaugă o bună participare cu comunicări la diverse manifestări științifice, din care amintim Congresul Internațional al Slaviștilor (Praga, 1968), Simpozionul Hristo Botev (1976), Simpozionul închinat Războiului de independență a României (1977), Simpozioanele româno-bulgare din 1978 și 1982 consacrate relațiilor lingvistice, literare și culturale româno-bulgare (Vezi *Raporturi lingvistice, literare și culturale româno-bulgare*, T.U.B., 1986).

Contribuția sa la promovarea limbii și culturii bulgare în România este apreciată de colegii bulgari și semnalată cu cuvinte de laudă în recenta lucrare, de o deosebită valoare, dedicată studiilor de bulgaristică din afara hotarelor Bulgariei desfășurate în ultima sută de ani (Bulgarian Academy Of Sciences, ed. Anisava Miltenova, *Bulgarian Studies Abroad In The 20th Century*, Sofia, 2008, 796p.).

Pe parcursul întregii sale cariere universitare, dna profesoară Maria Osman Zavera a dovedit o pregătire profesională temeinică, talent și tact pedagogic, reușind nu numai să transmită cunoștințe, să trezească și să mențină în permanență interesul studenților pentru disciplina predată, să le formeze și dezvolte competențe lingvistice în însușirea corectă a limbii bulgare, ci și să modeleze caractere, să influențeze pozitiv formarea tinerilor ca oameni de calitate.

Puterea sa de muncă, energia debordantă, însușirile profesionale și umane i-au adus aprecierea numeroaselor generații de studenți, a colegilor din facultate, a celor care o cunosc.

La împlinirea a 80 de ani de viață, îi urăm doamnei profesoare Maria Osman Zavera multă sănătate, viață lungă și un călduros „La mulți ani!”.

Mariana Mangiulea

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

CRONICI

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Al II-lea Congres internațional al traducătorilor de limbă polonă, Cracovia, 4-6 iunie 2009

Institutul Cărții din Cracovia, sub patronatul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, a organizat la începutul lunii iunie, la Cracovia, al II-lea Congres Internațional al traducătorilor de literatură polonă (primul Congres a avut loc în urmă cu 4 ani în același oraș). Scopul congresului a fost, pe de o parte, de a aduna la un loc traducători din întreaga lume pentru a-i face să înțeleagă că reprezintă o comunitate puternică, iar pe de altă parte, de a le exprima recunoștința pentru eforturile pe care aceștia le depun în popularizarea literaturii și culturii polone în lume. Într-adevăr, au fost prezenți peste 200 de traducători de pe toate continentele. Gazdele au pregătit un program interesant cu caracter instructiv-cultural. În cele trei zile cât a durat Congresul au participat la prelegeri de limbă, cultură și literatură, ținute de personalități cunoscute din viața științifică universitară poloneză, precum și la ateliere de traduceri, cu analize de text, întrebări și comentarii. Fiecare participant a avut prilejul de a se întâlni cu autori, critici, editori polonezi, de a cunoaște colegi din alte țări și de a schimba opinii și păreri cu privire la dificultățile traducerii și la opțiunile literare. A fost pregătită și o expoziție cu cele mai noi cărți editate în Polonia. S-a constatat că, în afară de Gombrowicz, Lem, Sienkiewicz – cei mai populari și mai traduși scriitori polonezi -, de un adevărat succes se bucură prozatorii din ultimele decenii: Olga Tokarczuk, A. Stasiuk, J. Pilch, S. Chwin, P. Huelle, Magdalena Tulli din generația mai tânără, urmași de poeții consacrați Cz. Miłosz, T. Różewicz, Wisława Szymborska și Z. Herbert. Un loc important în opțiunile traducătorilor străini îl ocupă Sławomir Mrożek și J. Grotowski, dar și eseurile filozofice ale lui L. Kołakowski sau J. Tischner.

În cadrul congresului, la Teatrul Vechi, a avut loc ceremonia de înmânare a premiului Transatlantyk celui mai bun promotor al literaturii polone în străinătate. Anul acesta premiul a revenit traducătoarei sârbe Biserka Rajčić (laureații din anii precedenți: Henryk Bereska, 2005, Germania; Ander Bodegård, 2006, Suedia; Albrecht Lempp, 2007, Germania; Xenia Starosielska, 2008, Rusia).

Congresul s-a încheiat cu o dezbatere vie despre căutarea și promovarea celor mai bune forme prin care gazdele pot veni în ajutorul traducătorilor (informații literare, burse, stagii de documentare, ateliere de traduceri, finanțarea traducerii etc.). S-a lansat ideea lăudabilă a înființării unei baze de date a traducătorilor de literatură polonă din întreaga lume, prin intermediul căreia aceștia pot stabili contacte directe și schimburi de opinii. Din partea României la Congres au participat Cristina Godun, Mihaela Fiscutean și Constantin Geambașu.

Constantin Geambașu

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Despre autori

Anoca, Dagmar Maria – conf.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, domenii de interes: cultură și literatură slovacă

Bercaru-Manole, Anca – lect.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, domenii de interes: lingvistică slavă (limba sârbă, lexicologie, onomastică, relații lingvistice româno-sârbe).

Bikić-Carić, Gorana – lect.dr. la Catedra de romanistică a Facultății de Filosofie, Universitatea din Zagreb, domenii de interes: lingvistică romanică, lingvistică contrastivă

Božič, Boštjan – profesor la Centrul de slovenă ca limbă străină, Facultatea de Arte, Universitatea din Ljubljana

Čolević, Lidija – lector de limbă și literatură sârbă, Catedra de limbi slave, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București; domenii de interes: metodica predării limbii sârbe pentru străini, literatură sârbă

Danilov, Alexandra – masterand la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, „Studii de cultură rusă și comunicare în afaceri”; domenii de interes: lingvistică rusă, mentalități

Dumitrescu, Maria – conf.dr. pensionar de la Catedra de filologie rusă a Facultății de Limbi și Literaturi Străine de la Universitatea din București, domenii de interes: lexicologie rusă

Ene D-Vasilescu, Elena – cercetător la Kellogg College, colaborator la Regent's Park College și OCMS, Late Antique % Byzantine Studies la Universitatea din Oxford; domenii de interes: iconografie, manuscrise iluminate și teologie ortodoxă

Geambașu, Constantin – prof.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, domenii de interes: literatură polonă contemporană, cultură polonă, literaturi slave comparate.

Hlihor, Ecaterina – lect.dr. la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, din București, Departamentul de limbă română, domenii de interes: lingvistică română, metodica predării limbii române ca limbă străină

Janyšková, Iлона – cercetător științific la Institutul pentru studierea limbii cehe al Academiei Cehe de Științe, departamentul de etimologie, Brno, Cehia

Karlíková, Helena – cercetător științific la Institutul pentru studierea limbii cehe al Academiei Cehe de Științe, departamentul de etimologie, Brno, Cehia

Lihanova, Silvia – dr. la Catedra de lingvistică slavă, Facultatea de filologie slavă, Universitatea „Kliment Ohridski”, Sofia; domenii de interes: lingvistică

Luță (Țiprișan), Marilena-Felicia – lect.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine de la Universitatea din București, domenii de interes: filologie slovacă.

Mangiulea, Mariana – conf.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine de la Universitatea din București, domenii de interes: lingvistică slavă

Mitu, Mihai – prof.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, domenii de interes: filologie slavă, slavă veche și slavonă românească, relații culturale româno-slave.

Odaloš, Pavol – prof.dr. la Facultatea de Pedagogie a Universității „Matej Bel” din Banská Bystrica, Slovacia; domenii de interes: stilistică, onomastică, sintaxă

Paliga, Sorin – lect.dr. la Catedra de limbi și literaturi slave a Facultății de Limbi și Literaturi Străine de la Universitatea din București, domenii de interes: lingvistică slavă, tracologie, relații lingvistice româno-slave

Țaran, Mața – lect.dr. la Universitatea de Vest din Timișoara, domenii de interes: lingvistică

Vépyrová, Zuzana – dr. la Catedra de comunicație media, Universitatea „Kiril și Metodie” din Trnava, Slovacia

CUPRINS

LINGVISTICĂ

Dagmar Maria Anoca, <i>Slovacistica la Universitatea din București</i>	5
Anca Berbaru, <i>Raporturi antroponimice sârbo-române. Cu privire specială asupra numelor feminine</i>	19
Gorana Bikić-Carić, <i>L'expression de la détermination du nom en croate, français et roumain</i>	27
Boštjan Božič, <i>Predstavitev programa „Slovenščina na tujih univerzah (STU)”</i>	41
Lidija Čolević, <i>Методичка апликација у настави српског као страног језика. Стрип у савременом комуникативном приступу</i>	47
Alexandra Danilov, <i>Să cunoaștem slangul limbii ruse</i>	65
Maria Dumitrescu, <i>О культуре, мултилингвизме и лексикографији</i>	73
Elena Ene D-Vasilescu, <i>New aspects regarding the Tetraevangelia written by the monk Gavril Uric in Neamț Monastery in 1429</i>	83
Ecaterina Hlihor, <i>Abordarea comunicativă în predarea limbii române ca limbă străină</i>	115
Iлона Јанышкова, Елена Карликова, <i>Slavistika v Brně: slovanská etymologie – tradice a perspektivy</i>	127
Silvia Lihanova, <i>Komunikatívne vyučovanie slovenčiny ako cudzieho jazyka a jazyková kompetencia</i>	137
Marilena Felicia Luță (Țiprișan), <i>Aspectul verbal slovac din perspectivă didactică</i> ..	143
Marilena Felicia Luță (Țiprișan), <i>Lingvodidaktický opis slovenského podstatného mena na pozadí rumunčiny</i>	153
Mariana Măngiulea, <i>Complexitatea unei simple prepoziții – bg. Na (I)</i>	165
Mihai Mitu, <i>Câteva observații pe marginea lexicului păstoresc de origine română în limba polonă (I)</i>	171
Pavol Odaloš, <i>Tendencie transformácie slovenskej onymie po roku 1989</i>	179
Sorin Paliga, <i>20 de ani de etimologie: 1989-2009</i>	185
Mața Țaran, <i>Голова, сердце и душа в соматическом коде культуры (на примере русской и сербской фразеологии)</i>	199
Zuzana Věpyřová, <i>Fenomén anglicizmov v slovenských časopisoch a periodikách</i> ...	207

RECENZII

Mariana Manguilea, <i>Daniela Stoianova, Dicționar bulgar-român; Snejana Reranova, Dicționar român-bulgar</i>	215
Mariana Manguilea, <i>Cosmin Vilău, Oltenia în istoria slavisticii românești</i>	216
Mariana Manguilea, <i>Чуждестранна българистика през XX век. Енциклопедичен Справочник</i>	217
Constantin Geambașu, <i>Cristina Godun, Gramatica limbii polone. Flexiunea nominală</i>	219
Mihai Mitu, <i>Halina Mirska Lasota, Joanna Porawska, Marele dicționar român-polon</i>	220
Constantin Geambașu, <i>Zbigniew Greń, Helena Krasowska, Słownik górali polskich na Bukowinie Dicționarul góralilor polonezi din Bucovina</i>)	222
Sorin Paliga, <i>„Balkansko ezikoznanie” a împlinit 50 de ani</i>	224
Sorin Paliga, <i>Daniela Urbanová, Václav Blazek, Národy starověké Itálie, jejich jazyky a písmo</i>	225

PERSONALIA

Mariana Manguilea, <i>Profesoara Maria Osman Zavera la 80 de ani</i>	229
--	-----

CRONICI

Constantin Geambașu, <i>Al II-lea Congres internațional al traducătorilor de limbă polonă</i>	235
Despre autori	237